

ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗ ΣΟΒΑΡΩΝ ΚΡΟΥΣΜΑΤΩΝ ΓΡΙΠΗΣ ΣΤΙΣ Μ.Ε.Θ.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΓΡΙΠΗΣ 2013-2014 ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2013

1

Με βάση τα δεδομένα των δύο τελευταίων περιόδων εποχικής γρίπης στη χώρα μας (2011-2012 και 2012-2013), φαίνεται ότι η επιδημιολογία του νοσήματος, μετά την πανδημία του 2009, έχει πλέον αποκτήσει τα χαρακτηριστικά της συνήθους εποχικής έξαρσης, και ειδικότερα:

- α) το επιδημικό κύμα συμβαίνει μεταξύ Ιανουαρίου και Μαρτίου,
- β) η κορύφωση της δραστηριότητας συμβαίνει μεταξύ Φεβρουαρίου-Μαρτίου,
- γ) κυκλοφορούν σε μεγαλύτερο ή μικρότερο ποσοστό όλα τα στελέχη γρίπης [A(H1N1)pdm09, A(H3N2) και B],
- δ) τα σοβαρά κρούσματα γρίπης που χρειάζονται νοσηλεία σε Μ.Ε.Θ., οφείλονται ακόμα κατά κύριο λόγο στο πανδημικό στέλεχος A(H1N1)pdm09.

Όσον αφορά στη δραστηριότητα της γρίπης κατά την φετινή περίοδο, δεν μπορούμε να κάνουμε ακριβή εκτίμηση, δεδομένου ότι κατά την περσινή περίοδο 2012-2013, δεν καταγράφηκε το σύνηθες επιδημικό κύμα, αλλά μία σταθερή μέτρια δραστηριότητα καθ' όλη την διάρκεια της επιδημικής περιόδου. Ο αριθμός όμως των σοβαρών κρουσμάτων γρίπης με ανάγκη νοσηλείας στις Μονάδες Εντατικής Θεραπείας (ΜΕΘ), θεωρούμε ότι θα κυμανθεί περίπου στα ίδια επίπεδα με πέρυσι. ([Ετήσια Έκθεση Επιτήρησης Γρίπης 2012-13](#)).

Οι πληθυσμιακές ομάδες που χαρακτηρίζονται ως «υψηλού κινδύνου» αναφέρονται αναλυτικά στην εγκύκλιο για τον [«Αντιγριπικό εμβολιασμό»](#) που έχει εκδώσει το Υπουργείο Υγείας.

ΕΠΙΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΓΡΙΠΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η εποχική γρίπη επιτηρείται από το Τμήμα Επιδημιολογικής Επιτήρησης και Παρέμβασης του ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ. μέσω:

1. συστήματος παρατηρητών νοσηρότητας πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας (sentinel)
2. συστήματος υποχρεωτικής δήλωσης, για την εργαστηριακά επιβεβαιωμένη γρίπη (δηλώνεται με το [Ειδικό Δελτίο Δήλωσης Γρίπης](#))
3. συστήματος επιτήρησης σοβαρών κρουσμάτων γρίπης που χρήζουν νοσηλείας σε ΜΕΘ.

Η επιδημιολογική επιτήρηση της γρίπης τόσο στην Ευρώπη όσο και στη χώρα μας ξεκινά την εβδομάδα 40/2013 (30 Σεπτεμβρίου 2013 - 6 Οκτωβρίου 2013) και θα ολοκληρωθεί την εβδομάδα 20/2014 (12 -18 Μαΐου 2014). Κάθε εβδομάδα αναρτάται στην ιστοσελίδα του ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ (www.keelpno.gr) έκθεση της Επιτήρησης της Γρίπης, που περιλαμβάνει τα δεδομένα της κλινικής και εργαστηριακής επιτήρησης της γρίπης, καθώς και τα δεδομένα της επιτήρησης των σοβαρών κρουσμάτων γρίπης που νοσηλεύονται σε ΜΕΘ.

Όσον αφορά στις νοσηλείες σε Μ.Ε.Θ., συνοπτικά αναφέρεται ότι κατά την περίοδο γρίπης 2012-2013 καταγράφηκαν συνολικά 108 σοβαρά κρούσματα γρίπης σε όλη την επικράτεια, συμπεριλαμβανομένων 49 θανάτων, εκ των οποίων οι 44 αφορούσαν ασθενείς που νοσηλεύτηκαν σε Μ.Ε.Θ. Η μέση ηλικία των κρουσμάτων που νοσηλεύτηκαν σε Μ.Ε.Θ την περίοδο 2012-2013 ήταν 56,2 έτη, ενώ το 69,4% αυτών, ανήκε σε κλινικές ομάδες υψηλού κινδύνου για τις οποίες συστήνεται εμβολιασμός για τη γρίπη. Το 96,3% των κρουσμάτων που νοσηλεύτηκαν σε Μ.Ε.Θ οφείλονταν στο στέλεχος Α του ιού της γρίπης και το 61,5% των στελεχών αυτών ανήκαν στον υπότυπο A(H1N1)pdm09.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΓΡΙΠΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2013-2014

- Είναι απολύτως απαραίτητος ο **ετήσιος αντιγριπικός εμβολιασμός** όλων των ατόμων που ανήκουν σε ομάδες υψηλού κινδύνου, όπως αυτές διαμορφώνονται με βάση την [εγκύκλιο του Υ.Υ.](#)
- Επισημαίνεται ιδιαίτερα η ανάγκη εμβολιασμού των επαγγελματιών υγείας, ειδικότερα όσων νοσηλεύουν ασθενείς υψηλού κινδύνου π.χ. Μονάδες Νεογνών, Ογκολογικές κλινικές, Αιματολογικές κλινικές, κλινικές Μεταμοσχεύσεων κλπ.
- Σε ασθενείς που παρουσιάζουν συμπτωματολογία από το αναπνευστικό (ιδιαίτερα πυρετό και δύσπνοια) κατά τους χειμερινούς μήνες, θα πρέπει να τίθεται και η **κλινική υποψία γρίπης**.
- Οι ασθενείς αυτοί θα πρέπει να αντιμετωπίζονται σύμφωνα με τις [οδηγίες του ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ.](#) προκειμένου να αποφευχθεί διασπορά της νόσου στα νοσοκομεία (διαλογή, απομόνωση, κλπ).
- Συστήνεται η **άμεση χορήγηση κατάλληλης αντιϊκής αγωγής** σε ασθενείς με την υποψία γρίπης και με σοβαρή κλινική εικόνα, ιδιαίτερα σε αυτούς με ιστορικό υποκείμενου νοσήματος που προδιαθέτει σε επιπλοκές από γρίπη, ανεξάρτητα από την εργαστηριακή επιβεβαίωση.
- Θα πρέπει να υπάρχει εγρήγορση των επαγγελματιών υγείας για την **ανίχνευση συρροών κρουσμάτων** με σοβαρή αναπνευστική νόσο, ώστε να διερευνώνται για γρίπη και να αντιμετωπίζονται κατάλληλα.

ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗ ΣΟΒΑΡΩΝ ΚΡΟΥΣΜΑΤΩΝ ΓΡΙΠΗΣ ΣΕ Μ.Ε.Θ

Η επιτήρηση των σοβαρών κρουσμάτων γρίπης που νοσηλεύονται σε Μ.Ε.Θ θα συνεχιστεί και κατά την περίοδο γρίπης 2013-14, ώστε να παρακολουθηθούν μεταβολές της νοσηρότητας, της θνητότητας και της επιβάρυνσης των Μ.Ε.Θ από τη γρίπη, συγκριτικά με τις προηγούμενες περιόδους.

Ως εκ τούτου για τους ασθενείς που νοσηλεύονται σε ΜΕΘ:

- ✓ Θα πρέπει να διατηρηθεί **υψηλός δείκτης κλινικής υποψίας για γρίπη στα περιστατικά με σοβαρή αναπνευστική νόσο** (αναπνευστική ανεπάρκεια, κρίση ΧΑΠ, ALI και ARDS), κατά τη διάρκεια κυκλοφορίας των ιών της γρίπης στη χώρα μας.
- ✓ Στα περιστατικά αυτά θα πρέπει να **δίδεται έμφαση στην έγκαιρη χορήγηση αντιϊκής αγωγής** καθώς και να επιζητείται η [εργαστηριακή τεκμηρίωση](#) της γρίπης.
- ✓ Τα περιστατικά που επιβεβαιώνονται εργαστηριακά θα πρέπει να δηλώνονται στο ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ, με το [ειδικό δελτίο δήλωσης \(ΥΔ7\)](#): «ΓΡΙΠΗ (Κρούσμα με εργαστηριακή επιβεβαίωση ή σύνδεση με κρούσμα που έχει επιβεβαιωθεί εργαστηριακά)».

Όπως και τα προηγούμενα έτη, το προσωπικό του Τμήματος Επιδημιολογικής Επιτήρησης και Παρέμβασης σε συνεργασία με τους θεράποντες ιατρούς διερευνά και παρακολουθεί τα περιστατικά αυτά, μέχρι την έξοδό τους από τη ΜΕΘ. Τα δεδομένα που συλλέγονται επεξεργάζονται και συνοπτική έκθεση συμπεριλαμβάνεται στην εβδομαδιαία έκθεση επιτήρησης της γρίπης που δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του ΚΕΕΛΠΝΟ (www.keelpno.gr).

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ - ΔΗΛΩΣΗ ΚΡΟΥΣΜΑΤΟΣ

- Εργαστηριακή διάγνωση γρίπης **δεν απαιτείται για την χορήγηση αντιϊκής θεραπείας**, ιδιαίτερα κατά την περίοδο αυξημένης δραστηριότητας της εποχικής γρίπης (βλ. Γράφημα 1 στην [Εβδομαδιαία Έκθεση Επιδημιολογικής Επιτήρησης της Γρίπης](#))
- Εργαστηριακή διάγνωση γρίπης **σκόπιμο είναι να επιδιώκεται** για τα περιστατικά που
 - εμφανίζουν βαριά κλινική εικόνα
 - έχουν [σοβαρά υποκείμενα νοσήματα](#) που προδιαθέτουν σε εμφάνιση σοβαρών επιπλοκών από τη γρίπη
 - τίθεται η υποψία **αντοχής στην αντιϊκή θεραπεία** (π.χ. παρατεταμένο εμπύρετο παρά την θεραπεία, αδυναμία βελτίωσης κλπ).

Η **εργαστηριακή διερεύνηση για τα σοβαρά κρούσματα γρίπης, τα οποία νοσηλεύονται σε Μ.Ε.Θ.**, στο πλαίσιο της λειτουργίας του συστήματος «επιτήρησης σοβαρών κρουσμάτων γρίπης στις Μ.Ε.Θ», γίνεται στα δύο Εθνικά Εργαστήρια Αναφοράς Γρίπης και το κόστος θα καλύπτεται από το ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ.

Τα δύο Εργαστήρια Αναφοράς Γρίπης είναι:

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ
Γραφείο Νοσημάτων που Μεταδίδονται μέσω Αναπνευστικού
Τηλ: 210-5212 054/ 210-5212 000
www.keelpno.gr

1. Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς Γρίπης Ν. Ελλάδος, Ελληνικό Ινστιτούτο Pasteur στην Αθήνα
και
2. Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς Γρίπης Β. Ελλάδος, Β' Εργαστήριο Μικροβιολογίας, Ιατρική Σχολή Α.Π.Θ., στη Θεσσαλονίκη.

Δείγματα από σοβαρά περιστατικά με την υποψία γρίπης, τα οποία πληρούν τα ανωτέρω κριτήρια **αλλά ΔΕΝ νοσηλεύονται σε Μ.Ε.Θ** μπορούν να αποσταλούν (κατά τη κρίση των θεραπόντων ιατρών) και σε εργαστήρια πανεπιστημιακών και γενικών νοσοκομείων, τα οποία διαθέτουν την τεχνογνωσία για την διάγνωση της γρίπης, καθώς και στο Εργαστήριο Μικροβιολογίας της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθήνας. Το κόστος των δειγμάτων αυτών πρέπει να καλυφθεί μέσω της διαδικασίας που υπάρχει σε κάθε νοσοκομείο, για εργαστηριακές εξετάσεις σε εργαστήρια εκτός του νοσοκομείου.

- 3 -

Όλα τα δείγματα πρέπει να συνοδεύονται από το ειδικό [«Συνοδευτικό Δελτίο Αποστολής Ρινοφαρυγγικού Επιχρίσματος/Εκπλύματος στα Εθνικά Εργαστήρια Αναφοράς Γρίπης ή άλλα Εργαστήρια»](#).

Επισημαίνεται ότι:

- είναι δυνατόν να απαιτείται >1 δείγμα για τη διάγνωση της γρίπης ιδιαίτερα σε βαριά κρούσματα.
- σε περίπτωση θετικού δείγματος, **δεν συνιστάται η επανάληψη της εξέτασης** για την διαπίστωση συνεχιζόμενης παρουσίας του ιού:
 - οι μοριακές τεχνικές διαπιστώνουν την ύπαρξη γενετικού υλικού ακόμη και στη περίπτωση ύπαρξης νεκρών ιών,
 - η αντιϊκή αγωγή θεραπεύει τον ασθενή, αλλά δεν εξαλείφει πάντοτε άμεσα τον ιό από το βρογχικό δένδρο και
 - τα επαναλαμβανόμενα δείγματα αυξάνουν δυσανάλογα το φόρτο εργασίας των εργαστηρίων και το κόστος της διάγνωσης, χωρίς να προσφέρουν πρόσθετη βοήθεια στην αντιμετώπιση των κρουσμάτων.

(Βιβλιογραφικές αναφορές: α) Clinical Description & Lab Diagnosis of Influenza, Center for Disease Control and Prevention. <http://www.cdc.gov/flu/professionals/diagnosis/> β) Manual for the laboratory diagnosis and virological surveillance of influenza, WHO Global Influenza Surveillance Network, WHO 2011 http://www.who.int/influenza/gisrs_laboratory/manual_diagnosis_surveillance_influenza/en/index.html